

معرفی هسته پژوهشی مدیریت استرس و مداخله در بحران

دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)

تهیه و تنظیم:

مهرداد کاظم زاده عطوفی

محمد شمس مهرآبادی

سال 1395

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

- 1.....مقدمه و کلیات:
- 2.....وجه تمایز بین بلایا:
- 3.....چشم انداز.....
- 4.....ماموریت :
- 4.....اهداف: (آموزش و تولید محتوی)
- 4.....خطوط تحقیقاتی هسته پژوهش.....
- 5.....برنامه‌های بلند مدت :
- 5.....برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت.....
- 6.....منابع و مأخذ:
- 6.....ارکان هسته پژوهشی.....
- 6.....اعضاء گروه پژوهشی.....
- 7.....مسئول ترجمان دانش:

مقدمه و کلیات:

اگرچه بلایا به ویژه بلایای طبیعی منحصر به زلزله نبوده و مواردی چون سیل، آتش سوزی وسیع، طوفان، جنگ، خشکسالی و موارد دیگر را نیز شامل می‌شود، اما به دلیل قرار داشتن کشور ایران بر روی کمر بند زلزله، زلزله وجه غالب و اصلی بلایائی است که هرچند یکبار نقطه‌ای از کشورمان را در معرض آسیب و بحران قرار می‌دهد.

ایران یکی از ده کشور بلا خیز دنیا است .

ایران جزء پنج کشور اول دنیا در وقوع زلزله است

اما هرچه جمعیت کشور افزایش می‌یابد، قدرت تخریب و خسارات ناشی از وقوع این حوادث نیز افزایش می‌یابد. به موازات تراکم جمعیت، آسیب‌پذیرتر شدن شهرها در مقابل بلایای طبیعی و بحران‌های تکنولوژیک، اهمیت و حساسیت مدیریت بحران و برنامه‌های رویارویی و کاهش اثرات بحران هرچه بیشتر می‌گردد.

بلایا و به ویژه بلایای طبیعی قابل پیش بینی و پیشگیری نیستند ولی دو نکته مهم: اول عملیات نجات و امداد و اقدامات فوری بعد از وقوع فاجعه است

دوم به حداقل رساندن آثار مخرب و فاجعه بار این بلاهاست. بنابر این آگاهی از مسائل بهداشت روانی حادثه‌دیدگان (بمنظور حمایت‌های روانی، اجتماعی) متعاقب بلا یا جهت مداخله و برخورد بهنگام یکی از اولویت‌های مهم بهداشتی است که از گسترش مشکلات و پیامدهای بعدی جلوگیری می‌کند.

وجه تمایز بین بلاها:

بحران یا وضعیت اضطراری عبارت است از: اتفاقاتی است که بطور معمول روی می‌دهد. این اتفاقات در محدوده کوچک و برای عده خاصی روی می‌دهد و برکل جامعه اثر نمی‌گذارد. لذا بازگرداندن این شرایط به وضعیت عادی کار چندان دشواری نیست و احتیاج به تجهیز کلیه منابع و امکانات جامعه ندارد. مانند: آتش سوزی یک پاساژ تجاری، جرم و جنایت، آسیب دیدن شبکه آب رسانی یک شهر یا منطقه و ... اما بلاها یا فجایع عبارت است از حوادث غیر مترقبه‌ای که گریبان کل جامعه را بگیرد. حادثه‌ای که کل آحاد جامعه را در بر گرفته و مقابله با آن به مهارت‌ها و روش‌های ویژه‌ای نیاز داشته باشد و برای جبران خسارات وارده نیز امکانات فوق العاده‌ای نیاز است که شاید مجبور به استمداد از کشورهای دیگر شویم.

بحران اگر مدیریت نشود به ابعاد مختلف سلامت جامعه آسیب وارد می‌کند.

استرس نیز به معنای فشار روانی است که تعادل فرد را تغییر داده و فرد برای بهبود نیاز به تطابق با آن دارد امروزه نقش استرس در علت شناسی اولیه و ثانویه اکثر اختلالات پزشکی شناخته شده است مهارت و مدیریت استرس از الزامات ارتقاء سلامت می‌باشد. لذا پژوهش و ارزیابی شرایط در بلایا، بحران‌ها و استرس در جامعه و تدوین دستورالعمل ویژه متخصصین، کارشناسان و مسئولین می‌تواند در راستای ارتقاء سلامت جامعه نقش مهمی داشته باشد.

چشم انداز

هسته پژوهش مدیریت استرس و مداخله در بحران‌ها تا سال 1400 یکی از برترین هسته های پژوهشی و علمی در حوزه، روانپزشکی، روانشناسی و بهداشت روان در کشور با هدف ارتقاء سطح بهداشت روان جامعه در سطح کشور در مدیریت بحران و بلایای طبیعی و استرس‌ها خواهد شد.

ماموریت :

پژوهش و ارائه مدل برای مدیریت استرس و مداخله در بحران‌ها
در جامعه با رویکرد روانشناختی

اهداف: (آموزش و تولید محتوی)

1. پژوهش در حوزه استرس در جامعه و راهکارهای مدیریتی آن و ارائه الگو
2. پژوهش در حوزه بحران‌ها در جامعه و راهکارهای مدیریتی آن و ارائه الگو
3. پژوهش در حوزه استرس و تأثیرات آن و راهکارهای مدیریتی آن در جامعه و فرد
4. مدیریت سوگ در بیمارستان‌ها

خطوط تحقیقاتی هسته پژوهش

- الف. بلایای طبیعی و حوادث
- ب. بحران‌های فردی و اجتماعی
- ج. استرس - فرد و جامعه

برنامه‌های بلند مدت :

تدوین دستور العمل کشوری ارائه خدمات سلامت روان و روانشناسی در مواقع مدیریت استرس و مداخله بحران
تعیین استانداردهای مورد انتظار در ارائه خدمات سلامت روان و روانشناسی در مواقع مدیریت استرس و مداخله در بحران

برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت

تعیین فهرست اطلاعاتی خطوط مشاوره در بحران در سطح کشور
(به تفکیک مراکز تحت پوشش وزارت بهداشت، سازمان بهزیستی و مراکز خصوصی)

بررسی عملکرد تخصصی مراکز ارائه دهنده خدمات مشاوره در بحران در سطح کشور (بر اساس چک لیست مدون)
تعیین عملکرد تخصصی مراکز در مدیریت در بحران و استرس
تبیین نقاط قوت، ضعف، چالش‌ها و پیشنهادات ارتقای عملکرد مراکز از دیدگاه ذی نفعان کلیدی

ارزیابی میزان موفقیت مراکز در اجرای پروتکل‌های استاندارد
ارزیابی میزان موفقیت مراکز در پیشگیری از عوارض در بحران و استرس

ارزیابی میزان موفقیت مراکز در مدیریت در بحران و استرس

ارزیابی میزان موفقیت برنامه در ارتقای سلامت روان مدیریت در بحران و استرس
تبیین نقاط قوت، ضعف، چالش‌ها و پیشنهادات.

منابع و مآخذ :

- مجموعه کتاب‌های حمایت‌های روانی، اجتماعی در بلایا
تألیف گروه کارشناسان اداره سلامت روان وزارت بهداشت
زمستان 1383
- سایت دانشگاه علوم پزشکی کرمان
- <http://www.pezeshk.us/?p=23035>

ارکان هسته پژوهشی

مسئول هسته پژوهشی: دکتر محمود دهقانی
دبیر هسته پژوهشی: مهرداد کاظم زاده عطوفی

اعضاء گروه پژوهشی

- ✓ دکتر محمد کاظم عاطف وحید
- ✓ دکتر محمدباقر صابری زفرقندی
- ✓ محمد شمس مهرآبادی

✓ حمید فرزادی

✓ ندا عبدالله رضایی

مسئول ترجمان دانش:

دکتر سید کاظم ملکوتی

با آرزوی جامعه سالم